

Polacy dbają o środowisko naturalne i chcą wiedzieć jak troszczyć się o nie jeszcze skuteczniej. Wyniki badania opinii publicznej „Europejska Sieć Natura 2000 i LIFE” , przeprowadzone na zlecenie Komisji Europejskiej wskazują, że 3/4 badanych deklaruje osobiste zaangażowanie w ochronę przyrody. Aż 81% ankietowanych zdaje sobie sprawę z tego, że zjawisko wymierania gatunków roślin i zwierząt oraz utrata naturalnych siedlisk i ekosystemów w Polsce to poważny problem.

Co 5 badany chciałby dowiedzieć się więcej na temat znaczenia ochrony przyrody i dotrzeć do źródeł wiedzy na ten temat. Głównym instrumentem Komisji Europejskiej mającym na celu ochronę przyrody jest sieć Natura 2000 wspierana przez program LIFE.

Informacje na temat sieci oraz powiązanych z nią projektów LIFE docierają do coraz szerszej grupy Polaków. Aż 60% badanych deklaruje, że chciałoby pogłębiać swoją wiedzę w tym zakresie. Odpowiedzi ankietowanych wskazują na tendencję rosnącego zainteresowania kwestią ochrony środowiska naturalnego.

Dla porównania wyniki badań z 2010 roku „Postawa Europejczyków wobec kwestii różnorodności biologicznej”^[1] zrealizowanych w ramach regularnie prowadzonego przez Komisję Europejską Eurobarometru wykazały, że 51 % Polaków zadeklarowało potrzebę poszerzenia swojej wiedzy na temat sieci Natura 2000, czyli 9% mniej niż w roku 2012.

Nadal 1/4 ankietowanych uznaje za konieczne wprowadzenie ostrzejszych przepisów dla sektorów gospodarczych, które niszczą przyrodę, w 2012 roku szczególnie kobiety (31%) uważają, że tego typu działania powodujące szkody w środowisku naturalnym powinny zostać zabronione. Jest to wynik porównywalny z rezultatem badań z 2010 roku „Postawa Europejczyków wobec kwestii różnorodności biologicznej”².

Badania „Europejska Sieć Natura 2000 i LIFE” pokazują również szeroką wiedzę Polaków z zakresu wspierających ochronę przyrody projektów współfinansowanych przez Komisję Europejską.

Zdaniem ankietowanych najważniejszym zadaniem naturalnych obszarów chronionych, takich jak te objęte programem Natura 2000 jest:

- ochrona zagrożonych gatunków zwierząt i roślin (61%);
- ochrona roli przyrody w dostarczaniu czystego powietrza i wody (44,4%);
- zatrzymanie zniszczenia cennych obszarów przyrody (40,9%);
- promocja przyjaznego dla przyrody gospodarowania gruntami (27,8%);
- pobudzenie eko-turystyki i możliwość rekreacji (20,7%).

Sieć Natura 2000 i program LIFE

Natura 2000 została utworzona na mocy Dyrektywy siedliskowej, uchwalona jednogłośnie przez państwa Unii Europejskiej w 1992 roku. Miejsca wyznaczone w ramach Dyrektywy siedliskowej i Dyrektywy ptasiej, które razem tworzą sieć Natura 2000. Głównym celem sieci obszarów Natura 2000, jest zachowanie określonych typów gatunków oraz siedlisk przyrodniczych, które uważa się za cenne i zagrożone.

To inicjatywa, którą podjęto w celu zachowania bogatego dziedzictwa naturalnego Europy i podstawowych funkcji ekosystemu. Sieć umożliwia współdziałanie wszystkich 27 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Łącznie obszary Natura 2000 są największym systemem obszarów chronionych na świecie i zajmują 18% powierzchni terytorium Unii Europejskiej.

Gwarantują przetrwanie nie tylko ostoi dzikiej przyrody, ale także półnaturalnych siedlisk powstałych w wyniku wielowiekowej działalności człowieka, takich jak ekstensywne uprawy rolne, pastwiska czy łąki. Przepisy określające działanie sieci regulują również sposób stosowania tradycyjnych metod gospodarowania uwzględniających zagrożone gatunki i siedliska na danym terenie.

Celem Natury 2000 jest stworzenie warunków, które umożliwią koegzystencję działań gospodarczych i zachowanie bioróżnorodności w Europie.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20% powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi 823 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (obszary "siedliskowe" - przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk), które pokrywają 11% powierzchni lądowej Polski. Utworzono również 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków, zajmujących 15,8% powierzchni lądowej Polski. Niektóre z tych obszarów pokrywają się.

Finansowym wsparciem dla sieci Natura 2000 jest program LIFE. W ramach komponentu „Przyroda i różnorodność biologiczna” finansuje projekty Unii Europejskiej związane z ochroną, zachowywaniem lub odbudową naturalnych ekosystemów, naturalnych siedlisk, dzikiej flory i fauny oraz różnorodności biologicznej. W Polsce, LIFE do tej pory współfinansował 17 projektów ochrony przyrody, udzielając 29 mln € z całkowitego budżetu programu (49 mln €).

Projekty Natura 2000 i LIFE obchodzą w 2012 roku swoje dwudziestolecie, a Polska będzie jednym z wielu krajów w Unii Europejskiej, w których odbędą się obchody rocznicy. Z tej okazji Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wraz z Komisją Europejską organizuje we współpracy z gminą Słońsk, Parkiem Narodowym Ujście Warty oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Gorzowie

Wielkopolskim „Piknik z Naturą” w Słońsku i Chyrzynie w dniu 1 czerwca 2012 roku.

Najciekawsze inicjatywy w Polsce

W ramach projektów Natura 2000 i LIFE w poszczególnych regionach w całej Polsce podejmowane są ważne dla lokalnej przyrody inicjatywy.

- Kujawsko-pomorskie - w wyniku budowy odcinka autostrady A1 pomiędzy wsią Nowe Marzy a miastem Czerniewice zostały naruszone tereny posiadające szczególne wartości przyrodnicze. Jednym z takich miejsc jest punkt przecięcia się nowobudowanej trasy z doliną rzeki Wisły. Na ich skrzyżowaniu powstaje przeprawa mostowa rozcinająca koryto rzeki wraz z jej terenami zalewowymi. Dzięki współpracy specjalistów wypracowano szereg rozwiązań, które pozwolą na zachowanie najwyższych standardów przyrodniczych oraz ograniczenia zagrożeń związanych z budową mostu na Wiśle.
- Wielkopolska - w ramach prowadzenia gospodarstwa rybackie „Objezierze”, jego właściciele współdziałają z przyrodnikami i udostępniają obiekty hodowlane do prowadzenia projektu aktywnej ochrony rybitw czarnych.
- Śląsk - na terenie rezerwatu przyrody „Łęczczak” utworzono stawy karpiove o powierzchni 408 ha. Stanowią one największy i najcenniejszy obiekt w województwie śląskim oraz zabezpieczenie miejsc masowego gniazdowania i odpoczynku dzikich ptaków, szczególnie wodno-błotnych.
- Podlasie - w ramach projektów LIFE została opracowana nowa strategia na rzecz zrównoważonej ochrony żubra (*Bison bonasus*) w Puszczy Białowieskiej, dając temu gatunkowi więcej miejsca do wyżywienia i do poruszania się, co spowodowało znaczny wzrost jego liczby i powierzchni życia.